

EDGAR ALLAN POE
Bütün Öyküleri
CİLT 1

© Önsöz: Sandra M. Tomc, “Poe and His Circle”,

The Cambridge Companion to Edgar Allan Poe, ed. Kevin J. Hayes,
Cambridge University, Cambridge, 2004.

© Sonsöz: Benjamin Franklin Fischer, “Poe and the Gothic Tradition”,

The Cambridge Companion to Edgar Allan Poe, ed. Kevin J. Hayes,
Cambridge University, Cambridge, 2004.

İletişim Yayınları 2174 • İletişim Klasikleri 86

ISBN-13: 978-975-05-1781-5 • ISBN-13: 978-975-05-1780-8 (Tk. No.)

© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2015, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Ümran Küçükislamoglu, Emrah Serdan

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Caspar David Friedrich,

“Meşe Ormanındaki Manastır”, 1809-1810

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ayla Karadağ, Merve Öztürk

BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

EDGAR ALLAN POE

Bütün Öyküleri

CİLT 1

ÇEVİREN *Hasan Fehmi Nemli*

SANDRA M. TOMC'UN ÖNSÖZÜ VE
BENJAMIN FRANKLIN FISCHER'İN SONSÖZÜYLE

EDGAR ALLAN POE 19 Ocak 1809'da oyuncu olan Elizabeth Arnold Hopkins Poe ve David Poe, Jr. çiftinin ikinci oğulları olarak Boston'da dünyaya geldi. Annesi, 8 Aralık 1811'de Richmond, Virginia'da öldü. Babası annesinin ölümünden önce evi terk ettiği için Edgar, kardeşleri William Henry ve Rosalie çeşitli bakıcı ailelere verildi. İskoç tütün tüccarı John Allan ve eşi Frances, Edgar'ı ailelerine kabul ettiler ama evlat edinmediler. 1815'te aile Londra'ya yerleşti. 1816'da Edgar Chelsea'de bir yatılı okula, 1818'de ise daha sonra "William Wilson" öyküsündeki okula esin kaynağı olacak, Stoke Newington'daki Manor House School'a yatılı olarak yazıldı. 1820'de aile Richmond, Virginia'ya geri döndü. Poe burada Joseph H. Clarke'in okuluna kaydoldu. 1823'te ise bir Richmond okuluna yazıldı. 1826'nın Şubat ayında Virginia Üniversitesi'nde Klasik ve Modern Diller bölümüne girdi. John Allan, Edgar'ın biriken kumar borcunu karşılamayı reddetti. Poe Aralık ayında okuldan ayrılarak Richmond'da döndü. 1827'de John Allan'la yaşadığı anlaşmazlıklar nedeniyle Boston'a yerleşen Poe, ilk şiir kitabı olan *Tamerlane and Other Poems*'i (Timurlenk ve Diğer Şiirler) yayımladı. Aynı sene Edgar A. Perry ismini kullanarak orduya yazıldı. 1828'de başçavuşluğa yükselen Poe, West Point'teki ABD Harp Okulu'na atanmak istediği için John Allan'la barıştı ve onun yardımlarıyla ataması çıktı. 1829'da ikinci şiir derlemesi olan *Al Aaraaf, Tamerlane, and Minor Poems* (Al Aaraaf, Timurlenk ve Kısa Şiirler) yayımlandı. 1830'un Mayıs ayında West Point'te görevine başladı. Harp okulundaki hayatından mutsuz olan Poe, verilen emirlere karşı geldiğinden 1831'de askerî mahkemeye çıkartıldı ve West Point'ten uzaklaştırıldı. Baltimore'a dönen Poe halası Maria Clemm ve kuzeni Virginia'nın yanına yerleşti. Clemmlerin yanında kalan kardeşi Henry 1 Ağustos 1831'de öldü. 1832'de Philadelphia'daki *Saturday Courier*'in destekçiliğini üstlendiği bir yarışmaya beş öyküsünü gönderdi. "Yitirilen Pazarlık" ("Bon-Bon"), "Kesin Bir Kayıp" ("Nefesini Yitirmek"), "Duc de L'Omelette", "Metzengerstein" ve "Bir Kudüs Öyküsü" adlı öykülerini tamamı bu yıl yayımlandı. 1833 Ekim ayında *Baltimore Saturday Visiter* dergisinin edebiyat yarışmasında birinci oldu. John Allan 27 Mart 1834'te hayatını kaybetti, Poe'ya mal varlığından hiçbir şey bırakmadı. 1835'te ahbabı John Pendleton Kennedy *Southern Literary Messenger* dergisinin sahibine bir tavsiye mektubu yazarak Poe'nun editör olarak alınmasını önerdi. Ağustos ayında Poe dergiye editör oldu ve Richmond'a yerleşti. 16 Mayıs 1836'da Virginia Clemm ile evlendi. 1837'nin Ocak ayında *Messenger* dergisinden ayrıldı ve ailesiyle birlikte önce New York'a, 1838'deyse Philadelphia'ya gitti. Temmuz ayında "Arthur Gordon Pym'in Öyküsü" yayımlandı. 1839'da *Burton's Gentleman's Magazine*'de editör oldu ve ilk öykü derlemesi olan *Tales of the Grotesque and Arabesque* (Grotesk ve Arabesk Öyküler) yayımlandı. 1841'de kapanan *Burton's*'in yerine yayımlanan *Graham's* dergisinde editörlüğe geçti. *Graham's* için "Oval Portre" ve "Kızıl Ölümün Maskesi"ni yazan Poe, 1842'de dergiden istifa etti. 1843'te "Altın Böcek" öyküsü *Dollar Newspaper*'in düzenlediği bir edebiyat yarışmasında ödül kazandı. 1844 Nisan ayında Virginia'yla birlikte New York'a taşındı. Ekim ayında *New York Evening Mirror*'a girdi. 1845'te *Brodway Journal*'a yazılar yazan Poe, Temmuz ayında derginin editörü, sonra da ödünç aldığı parayla derginin sahibi oldu. Karısı Virginia 30 Ocak 1847'de öldü. 1848'in Şubat ayında verdiği konferanstaki düşüncelerini "Eureka" adında bir kozmoloji makalesinde topladı. 1849'da da konferans vermeye devam eden Poe, bu yıl Richmond'da yaptığı bir ziyarette kendisi gibi dul kalan çocukluk aşkı Elmira Royster Shelton'la nişanlandı. 3 Ekim günü bilinci yarı kapalı bir halde bulundu. 7 Ekim 1849'da öldü. "Annabel Lee" şiiri ve "Deniz Feneri" öyküsü ölümünden sonra yayımlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

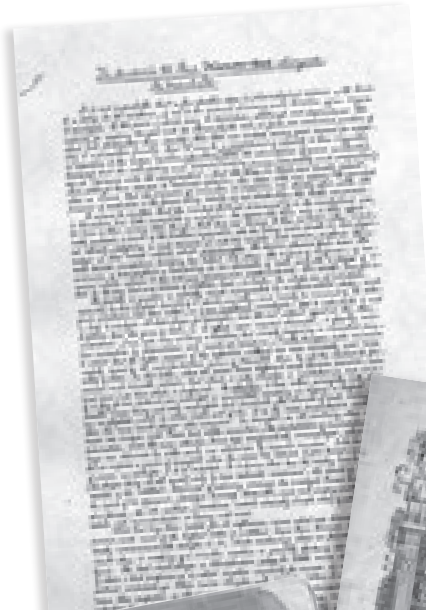
ÖYKÜLERE DAİR GÖRSELLER.....	9
KRONOLOJİ.....	21
SUNUŞ.....	37
ÖNSÖZ	
POE VE ÇEVRESİ / SANDRA M. TOMC.....	41

Bütün Öyküleri

<i>Dehşet Öyküleri</i>	63
Metzengerstein	65
Şişede Bulunan Mektup	75
Randevu	87
Berenike	101
Morella	111
Ligeia	119
Usher Malikânesinin Çöküşü	137

William Wilson	157
Maelström'e Düşüş	179
Kuyu ve Sarkaç	199
Kızıl Ölümün Maskesi	215
Boşboğaz Yürek	223
Kara Kedi	229
Diri Diri Gömülme	239
Oval Portre	253
Terslik Şeytanı	257
Amontillado Fıçısı	265
Aksak Kurbağa ya da Zincire Vurulmuş Sekiz Orangutan	273
<i>Gizemli Öyküler ve Dedektif Öyküleri</i>	283
Maelzel'in Satranç Oyuncusu	285
Kalabalıkların Adamı	309
Morgue Sokağı Cinayeti	319
Marie Rogêt'nin Esrarı	355
Altın Böcek	403
Dikdörtgen Sandık	441
O Adam Sensin	453
Çalınan Mektup	469
<i>Politik ve Edebi Taşlamalar</i>	489
Bir Kudüs Öyküsü	491
Duc de L'Omelette	499
Bon-Bon	505
Aslanlaşma	525
Dergi Yazısı - Peter Snook	533

Bir Bedende Dört Hayvan	547
Küçük Fransız Neden Eli Askıda Dolaşıyor	557
Blackwood Tarzı Bir Makale Nasıl Yazılır	563
Bir Aksilik	577
Tükenmiş Adam	587
Çan Kulesindeki Şeytan	599
Şeytanla Asla Başın Üzerine Bahse Tutuşma	609
Eşraftan Thingum Bob'un Edebiyat Hayatı	621
Bir Makaleyi X'leme	645
ÖYKÜLERE DAİR BİLGİLER	653
SONSÖZ	
POE VE GOTİK GELENEK / BENJAMIN F. FISHER	679

"Morgue Sokağı Cinayeti"nin el yazmasından bir sayfa.

"Usher Malikânesinin Çöküşü" nün yayımlandığı Eylül 1839 tarihli *Burton's Gentleman's Magazine* dergisinin kapağı.

"Maelström'e Düşüş"ün yayımlandığı Mayıs 1841 tarihli *Graham's Magazine* dergisinin kapağı.

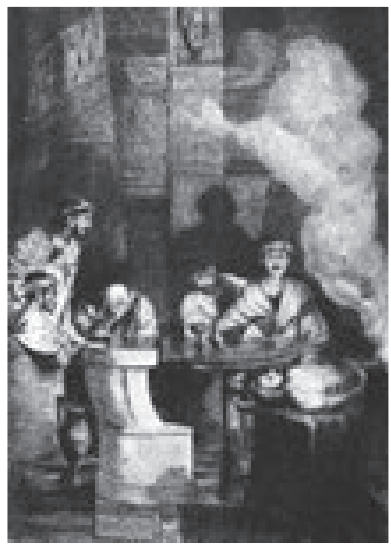

Harry Clarke'ın öyküler için yaptığı çizimler:

- "Ligeia" (solda).
- "Usher Malikânesinin Çöküşü" (sağ üstte).
- "Marie Rogêt'nin Esrarı" (sağ altta).

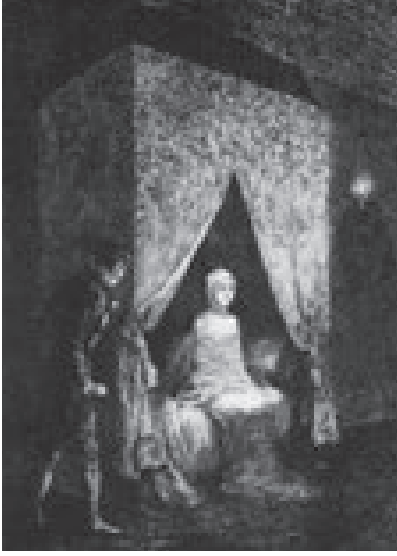
Johann Friedrich Vogel'in öyküler için yaptığı çizimler:

- "Aksak Kurbağa" (sol üstte).
- "Çalınan Mektup" (sağ üstte).
- "Gölge" (sol altta).
- "Doktor Katran ile Profesör Tüy'ün Sistemi" (sağ altta).

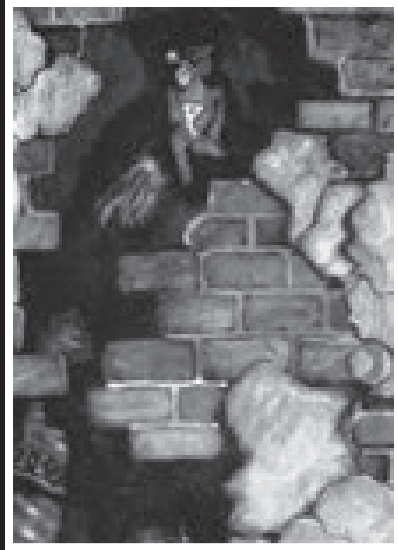
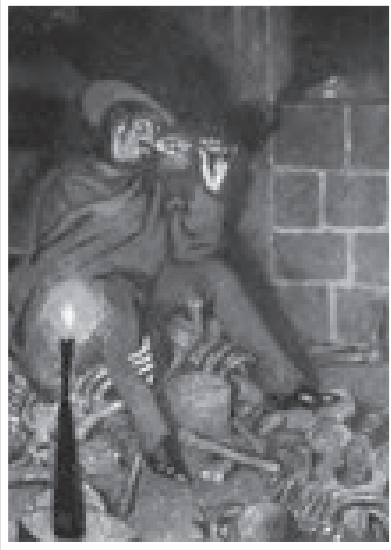
Johann Friedrich Vogel'in öyküler için yaptığı çizimler:

- "Hans Pfaall Diye Birinin Benzersiz Serüveni" (sol üstte).
- "Bir Mumya ile Küçük Bir Tartışma" (sağ üstte).
- "M. Valdemar Olayındaki Gerçekler" (sol altta).
- "Engabeli Dağların Öyküsü" (sağ altta).

Johann Friedrich Vogel'in öyküler için yaptığı çizimler:

- "Ligeia" (sol üstte).
- "Metzengerstein" (sağ üstte).
- "Usher Malikânesinin Çöküşü" (sol altta).
- "William Wilson" (sağ altta).

John Byam Liston Shaw'ın öyküler için yaptığı çizimler:

- "Amontillado Fıçısı" (sol üstte).
- "Amontillado Fıçısı" (sağ üstte).
- "Eleonora" (sol altta).
- "Kara Kedi" (sağ altta).

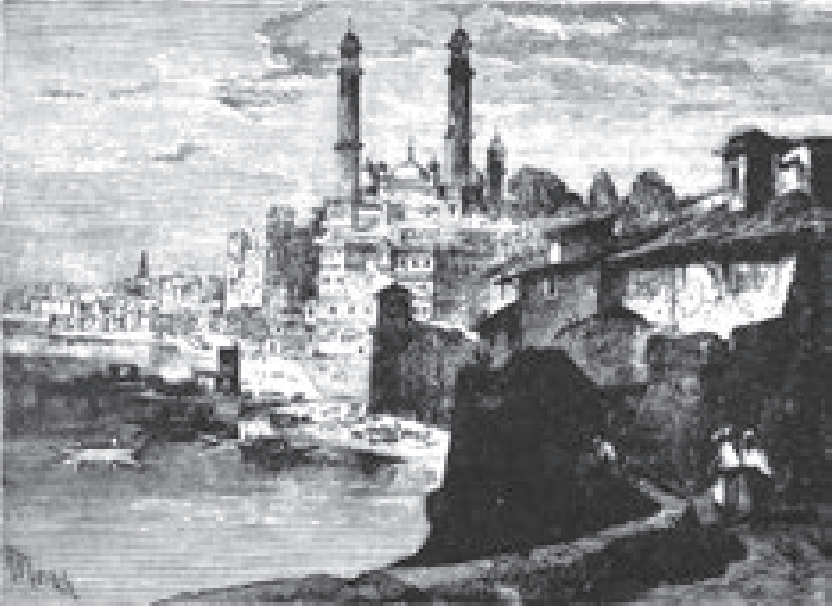

John Byam Liston Shaw'ın öyküler için yaptığı çizimler:

- "Randevu" (sol üstte).
- "Ligeia" (sağ üstte).
- "Kuyu ve Sarkaç" (sol altta).
- "Kızıl Ölümün Maskesi" (sağ altta).

Jean Paul Laurens'in "Oval Portre" için yaptığı çizim.

- R.P. Leitch'in "Engebeli Dağların Öyküsü" için yaptığı çizim (üstte).
- Fortuné Louis Méaulle'in "Sessizlik" öyküsü için yaptığı çizim (solda).
- Felix Octavius Carr Darley'in "Altın Böcek" öyküsü için yaptığı çizim (altta).
- Jules Descartes Férat'ın "Kuyu ve Sarkaç" öyküsü için yaptığı çizim (sağda).

Metzengerstein

Pestis eram vivus – moriens tua mors ero.

– MARTIN LUTHER¹

Dehşet ve felaket bütün çağlarda kol gezmiştir. Öyleyse, anlattığım öykü için bir tarih vermek neye yarar? Sözünü ettiğim zamanda Macaristan'ın iç bölgelerinde ruh göçü öğretilerine duyulan gizli ama kökleşmiş bir inancın var olduğunu söylemem yeterlidir. Bu öğretilerin kendileri –yanlılıkları ya da olabilirlikleri– hakkında bir şey söylemeyeceğim. Bununla birlikte, kuşkularımızın büyük bölümünün (Bruyère'in deyişiyle mutsuzluğumuzun tamamının) sebebinin “*vien de ne pouvoir être seuls*”² olduğunu ileri süreceğim.

1 (Lat.) “Yaşarken başımın belasıydım, ölürken ölümün olacağım,” sözünü Martin Luther (1483-1546), Papa VII. Clemens'e, 1526'da Trent Konseyi'ni topladığında söylemiştir.

2 (Fr.) Yalnız kalamamak. Jean de La Bruyère (1645-96), *Les Caractères*, Section 99. Mercier, *L'an deux mille quatre cent quarente* (İki bin dört yüz yılı) adlı kitabında ruh göçü öğretilerini ciddiyetle savunur ve J. D'Israeli “mantığa bu kadar basit ve az itici gelen başka bir sistem yoktur,” der. “Yeşil Dağ Çocuğu” Albay Ethan Allen'in de ruh göçünü ciddiyetle savunduğu söylenir – Poe'nun notu.

Louis Sébastien Mercier'in 1770'de yayımlanan “2440 Yılı” adlı kitabı, ruh göçünü savunursa da, Bağımsızlık Savaşı kahramanı ve Vermont Eyaletinin kurucusu olarak bilinen Ethan Allen'in (1738-89) bir deist olarak epeyce ses getirmiş olmasına karşın ruh göçünü savunduğunu gösteren herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

Ama Macar batıl inanışında saçmalığa yakın bazı noktalar vardı. Onlar –Macarlar– Doğulu otoritelerden³ esaslı bir tarzda farklıydılar. Örneğin, “Ruh” diyordu Macarlar, –kavrayışlı ve zeki bir Parislinin sözlerini aktarıyorum– “*ne demeure qu’une seul fois dans un corps sensible: au reste –un cheval, un chien, un homme mème, n’est que la ressemblance peu tangible de ces animaux.*”⁴

Berlifitzing ve Metzengerstein⁵ aileleri yüzyıllardır birbirleriyle çekişiyorlardı. Bu kadar ünlü iki ailenin birbiriyle bu kadar kanlı bıçaklı oldukları görülmuş şey değildi. Bu düşmanlığın kökeni eski bir kehanetin sözlerinde yatıyor olabilir – “*Atının üzerindeki bir şövalye gibi, Metzengerstein ölümlülüğü Berlifitzing ölümsüzlüğüne üstünlük sağladığında, büyük bir isim, müthiş bir düşüşe maruz kalacak.*”

Elbette, bu sözün pek fazla, hatta hiç anlamı yoktu. Ama daha önemsiz nedenler –hem çok eskilere gitmeye de gerek yok– çok daha büyük olaylara yol açmıştır. Bundan başka, birbirine komşu olan bu iki aile burnunu her işe sokan bir hükümette birbirlerine hasım bir nüfuz yarışı içerisindeydi. Üstelik yakın komşular nadiren dost olurlar; Berlifitzing Şatosu’nun sakinleri ise yüksek taraçalarından Metzengerstein Sarayı’nın pencerelerinden içeri bakabiliyorlardı. Feodal ihtişamın çok ötesinde olduğunu gördükleri zenginlik, onlar kadar eski, onlar kadar varıl olmayan ve öfkeleleri burnunda Berlifitzingleri çılgına çeviriyordu. O zaman, kendilerine miras kalmış bir kıskançlıkla her fırsatta dalaşmaya böylesine yatkın iki ailenin, sözleri ne kadar aptalca olursa olsun böyle bir kehanet yüzünden birbirlerine düşmesinde şaşacak ne var ki? Kehanet, sonuçta daha güçlü olan ailenin zafer kazanacağını ima ediyor gibiydi –bir şey ima ediyorsa tabii– bu yüzden de daha za-

3 Hindular.

4 Poe’nun ezberden yazdığı ve grameri pek doğru olmayan bu tümceyi Baudelaire, “*ne demeure qu’une seul fois dans un corps sensible. Ainsi un cheval, un chien, un homme mème, n’est que la ressemblance illusoire de ces êtres.*” şeklinde düzeltmiştir. Anlamı: Ruh “bir bedende ancak bir defa bulunur. Bu yüzden bir at, bir köpek ve hatta bir insan bu varlıklara yanıltıcı bir benzerlikten başka bir şey değildir.”

5 Her iki ad da Poe’nun uydurması. Berlifitzing “küçük ayı yavrusu” anlamına geliyor olabilir, Metzengerstein ise Metzger (kasap) ve Stein (taş) sözcüklerinden oluşturulmuş benziyor.

yıf ve daha etkisiz olan aile tarafından acı bir düşmanlıkla anımsanıyordu.

Berlifitzing Kontu Wilhelm, her ne kadar soylu bir aileden geliyor olsa da, bu anlatıdaki olayların geçtiği zamanda, hasmının ailesine duyduğu aşırı ve kökleşmiş hınçtan ve atlarla ava olan tutkusundan başka dikkat çekici hiçbir özelliği olmayan, zayıf ve bunak bir ihtiyardı; ne bedensel zayıflığı ne ileri yaşı ne de zihinsel yetersizliği her gün tehlikeli av partilerine çıkmasını engelleyebiliyordu.

Diğer taraftan, Metzengerstein Baronu Frederick ise henüz rüş-tünü ispat etmemişti, babası Bakan G... genç yaşta ölmüş, annesi Lady Mary kısa bir süre sonra onu izlemişti. Frederick o zamanlar on sekizini sürüyordu. Bir kentte on sekiz yıl uzun bir süre değildir, ama kırsal alanda, hele hele bu prenslik gibi son derece ıssız bir bölgede sarkaç daha derin bir anlamla salınır.

Genç Baron, babasının bakanlıktaki yönetiminden kaynaklanan bazı tuhaf şartlar sonucunda, onun ölümünden hemen sonra çok büyük bir servetin sahibi oldu. Bir Macar soylusunun bu kadar büyük bir mülke sahip olması pek görülmemiş bir şey değildi. Şatolarının sayısı belirsizdi. Bunların içinde en görkemlisi ve büyüğü “Metzengerstein Sarayı” idi. İdaresindeki toprakların sınırları hiçbir zaman açıkça belirlenebilmiş değildi, ama toprakların en değerli, en çok kullanılan bölümünün çapı elli mili buluyordu.

Huyu suyu böylesine iyi bilinen, bu kadar genç birinin böylesine görülmemiş bir servetin sahibi olması, onun ileride ne şekilde davranacağı hususunda tahminler yürütülmesine yer bırakmıyordu. Gerçekten de üç gün gibi kısa bir sürede, yeni varisin davranışları Herodes'e⁶ rahmet okuttu ve en coşkulu hayranlarının bütün beklentilerini fersah fersah aştı. Utanç verici sefahatler, rezilce kalleşlikler, duyulmamış gaddarlıklar, tüm bunlar korkudan titreyen köylülere, kölece boyun eğmelerinin –ya da yeni varisin vicdana gelmesinin– kendilerini bundan böyle küçük Caligula'nın⁷ acı-

6 Hamlet'in III. sahnesinden Poe'nun alıntulamayı sevdiği bir tümce. Burada sözü edilen Herodes, İsa'nın çarmıha gerildiği sırada kral olan Herodes değil, İsa'nın doğumu sırasında hüküm süren sefahat ve katliamlarıyla ünlü kral. Ölümü M.Ö. 4.

7 Caligula (M.S. 12-41), 37-41 arasında Roma imparatoru. Asıl adı Gaius Caesar Germanicus. Bir çocukken askeri botlar giydiği için “Küçük bot” anlamında Cali-

masız pençelerinden korumayacağını çabucak anlattı. Dördüncü günün gecesi, Berlifitzing Şatosu'nun ahırlarının yandığı görüldü; komşular fikir birliğiyle bu kundakçılık suçunu da Baron'un zaten yeterince kabarık olan iğrenç suç ve alçaklıklar listesine eklediler.

Ama bu olayın yol açtığı karışıklıklar sırasında, genç soylu, Metzengerstein aile sarayının üst katındaki geniş ve kasvetli odalardan birinde oturup derin düşüncelere daldı. Duvarlarda hüznü ve rici bir tarzda dalgalanan rengi atmış, değerli duvar halıları, sayısız ünlü atanın fantastik, muhteşem resimlerini sergiliyordu. Halılardan *birindeki* bir resimde, değerli kakım kürklere bürünmüş rahipler ve kilise ileri gelenleri hükümdarlarla senli benli oturmuş ruhani olmayan bir kralın arzularını *veto* ediyor ya da Papa'dan aldıkları yetkiyle Baş-Düşmanın, şeytanın, nüfuz alanını sınırlamaya çalışıyorlardı. *Bir başka* halıda, kaslı savaş atları yere serilmiş düşman cesetleri üzerinde şaha kalkan karayağız Metzengerstein prenslerinin, en sağlam sinirleri bile sarsacak denli güçlü ifadeyle resmedilmiş olduğu; yine *bir başka* resimde, birer kuğuyu andıran şehvetli eski zaman kadınlarının hayali bir ezginin eşliğinde gerçek dışı bir dansın labirentlerine daldığı görülüyordu.

Ama Baron, Berlifitzinglerin ahırlarından yükselen ve giderek güçlenen uğultuyu dinlerken –veya dinler gibi yaparken– ya da belki de daha gözü pek yeni bir plan üzerinde düşünürken, farkında olmadan gözlerini, halılardan birinde resmedilmiş, hasım ailenin Sarazen⁸ bir atasına ait renkli, devasa bir at figürüne dikmişti. Geri planda yenilmiş süvarisi bir Metzengerstein hançeriyle can verirken, atın kendisi ön planda bir heykel gibi kıpırtısız dikeliyordu.

Bakışlarının bilinci dışında nereye yöneldiğini fark eden Frederick'in dudaklarında, şeytani bir ifade belirdi. Ama bakışlarını başka yöne çevirmedi. Hislerini bir kefen gibi kaplayarak kendisini bunaltan huzursuzluğa bir anlam veremiyordu. Tutarsız bir düşünce andıran bu duyguları uyanık birinin duygularıyla bağdaştırmakta zorlanıyordu. Baktıkça büyüleniyordu; bakışlarını halının büyüleyiciliğinden uzaklaştırmak her geçen an sanki daha da olanaksız-

gula adıyla anıldı. Atını konsül ve rahipler konseyine üye seçtirmesiyle ünlüdür. Sonunda Muhafız Alayı'ndan bir asker tarafından öldürülmüştür.

8 Ortaçağlarda yaygın olarak Arap ya da Müslüman anlamında kullanılmıştır.

laşıyordu. Ama dışarıdaki gürültü patırtının ansızın artması üzerine, bakışlarını mecburen alev alev yanan ahırların odanın camlarında parıldayan kızıl ışıltısına çevirdi.

Ancak bu hareket kısa bir an sürmüştü; bakışları elinde olmadan yeniden duvara döndü. Dev atın başının konumunun bu arada değişmiş olduğunu büyük bir dehşet ve şaşkınlıkla fark etti. Daha önce hayvanın başı, yere serilmiş efendisinin üzerine sanki acıyormuş gibi eğilmişken, şimdi Baron'a doğru dimdik uzanıyordu. Hayvanın daha önce görülmeyen gözü şimdi enerjik ve insani bir ifadeye bürünmüş, hummalı ve alışılmadık bir kızılıkla parlıyordu; gerilmiş dudaklarının arasından öfkeye kapıldığı belli olan hayvanın, ölülemlerinkileri andıran iğrenç dişleri görünüyordu.

Duyduğu dehşetten serseme dönen genç soylu, sendeleyerek kapıya doğru yürüdü. Kapıyı açtığı anda içeri dolan kızıl ışık seli, dış hatları netlikle seçilen gölgesini titreyen halının üzerine düştü ve bir süre eşikte kararsızlık içerisinde sallanırken, gölgesinin Sarazen Berlifitzing'in amansız ve muzaffer katilinin şeklini aldığını, resmin hatlarını tam olarak doldurduğunu görerek dehşetle titredi.

Baron ruhundaki kasveti dağıtmak için alelacele açık havaya koştu. Sarayın ana kapısında üç seyisle karşılaştı. Seyisler kasımlarla ileri atılmaya çalışan alev rengi, çok iri bir atı canları pahasına zapt etmeye uğraşıyorlardı.

Halılarla kaplı odadaki atın, gözünün önündeki atın bir kopyası olduğunu anında anlayan genç adam hırçın ve kavgacı bir sesle "Kimin bu at? Nereden buldunuz onu?" diye sordu.

"Sizin, efendim," diye yanıt verdi seyislerden biri, "en azından sahibi olduğunu iddia eden kimse çıkmadı. Berlifitzing Şatosu'nun yanan ahırlarından öfkeden deliye dönmüş bir vaziyette ağzı köpürerek kaçarken yakaladık. Onun ihtiyar Kont'un yabancı atlar tavlasından bir aygır olduğunu düşünerek başıboş kalmış hayvanı geri götürdük. Ama oradaki uşaklar atın kendilerine ait olduğunu kabule yanaşmadılar, bu çok tuhaf, çünkü at, alevlerden kıl pa-yı kurtulduğunu gösteren emareler taşıyor."

"Alnındaki W.V.B. damgası da açıkça görülüyor," diye araya girdi ikinci seyis, "doğal olarak bunların William Von Berlifitzing'in

baş harfleri olduğunu varsaydım; ama şatodaki herkes atı tanımadığını çok kesin bir dille ifade ediyor.”

Sözlerinin ne anlama geldiğini belli ki bilmeden, “Son derece garip!” dedi genç Baron düşünceli bir tavırla. “Çok yerinde olarak işaret ettiğiniz gibi, nereden geldiği bellisiz ve dizginlenemez de olsa, dediğiniz gibi harikulade bir at, muhteşem bir at! Benim olsun, bakalım.” Kısa bir süre duraksadıktan sonra “Frederick Metzengerstein gibi bir binici belki de Berlifitzinglerin ahırından çıkma bir şeytani bile ehlileştirebilir,” diye sözlerine devam etti.

“Yanıyorsunuz, Lordum, at, söylediğimizi sanıyorum, Kont’un ahırından *değil*. Öyle olsaydı, onu ailenizden bir soylunun huzuruna getirmektense görevimizin gereğini yerine getirirdik.”

“Doğru!” dedi Baron kupkuru bir sesle ve tam o sırada bir oda uşağı saraydan alı al moru mor, seğirterek geldi. Efendisinin kulağına fısıldayarak, kendisi tarafından döşenen odadaki bir halının bir kısmının ansızın yok olduğunu anlattı, sonra olayın ayrıntılarına girdi; ancak son derece alçak bir ses tonuyla konuştuğundan, seyisler meraklarını giderecek bir şey duymadılar.

Bu konuşma sırasında genç Frederick’in fena halde huzursuzlandığı gözden kaçmadı. Ama kısa sürede kendini topladı, yüzüne kararlı ve kötücül bir ifade yerleşti. Söz konusu dairenin derhal kilitlenerek anahtarının kendisine verilmesi hususunda kesin emir verdi.

Soylunun sahiplendiği iri at, oda uşağının gitmesinden sonra, saraydan Metzengerstein ahırlarına kadar uzanan uzun yolda iki misli öfkeyle ileri atılıp şaha kalkarken vasallerinden birisi Baron’a, “İhtiyar avcı Berlifitzing’in talihsiz ölümünü duyduunuz mu?” diye sordu.

“Hayır!” dedi Baron, konuşan kişiye ansızın dönerek, “Öldü mü dedin?”

“Hakikatin ta kendisi bu, Lordum! Ve sanırım, sizin adınızı taşıyan bir beyzade bu habere üzülmeyecektir.”

Baron’un yüzünden çabucak bir gülümseme gelip geçti. “Nasıl ölmüş?”

“Av tavlmasının en fazla değer verdiği kısmını kurtarmaya çabalarlarken alevler arasında feci şekilde can vermiş.”

EDGAR ALLAN POE
Bütün Öyküleri
CİLT 2

© Sonsöz: Leo Spitzer, “A Reinterpretation of ‘The Fall of House of Usher’”,
Comparative Literature, cilt 4, sayı 4, Ağustos 1952.
Duke University Press tarafından yayımlanmaktadır.

İletişim Yayınları 2175 • İletişim Klasikleri 87
ISBN-13: 978-975-05-1782-2 • ISBN-13: 978-975-05-1780-8 (Tk. No.)
© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2015, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge
YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Ümran Küçükislamoglu, Emrah Serdan
KAPAK Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI Caspar David Friedrich, “Kış”, yaklaşık 1826
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Ayla Karadağ, Merve Öztürk
BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

EDGAR ALLAN POE

Bütün Öyküleri

CİLT 2

ÇEVİREN *Hasan Fehmi Nemli*

LEO SPITZER'İN SONSÖZÜYLE

EDGAR ALLAN POE 19 Ocak 1809'da oyuncu olan Elizabeth Arnold Hopkins Poe ve David Poe, Jr. çiftinin ikinci oğulları olarak Boston'da dünyaya geldi. Annesi, 8 Aralık 1811'de Richmond, Virginia'da öldü. Babası annesinin ölümünden önce evi terk ettiği için Edgar, kardeşleri William Henry ve Rosalie çeşitli bakıcı ailelere verildi. İskoç tütün tüccarı John Allan ve eşi Frances, Edgar'ı ailelerine kabul ettiler ama evlat edinmediler. 1815'te aile Londra'ya yerleşti. 1816'da Edgar Chelsea'de bir yatılı okula, 1818'de ise daha sonra "William Wilson" öyküsündeki okula esin kaynağı olacak, Stoke Newington'daki Manor House School'a yatılı olarak yazıldı. 1820'de aile Richmond, Virginia'ya geri döndü. Poe burada Joseph H. Clarke'in okuluna kaydoldu. 1823'te ise bir Richmond okuluna yazıldı. 1826'nın Şubat ayında Virginia Üniversitesi'nde Klasik ve Modern Diller bölümüne girdi. John Allan, Edgar'ın biriken kumar borcunu karşılamayı reddetti. Poe Aralık ayında okuldan ayrılarak Richmond'da döndü. 1827'de John Allan'la yaşadığı anlaşmazlıklar nedeniyle Boston'a yerleşen Poe, ilk şiir kitabı olan *Tamerlane and Other Poems*'i (Timurlenk ve Diğer Şiirler) yayımladı. Aynı sene Edgar A. Perry ismini kullanarak orduya yazıldı. 1828'de başçavuşluğa yükselen Poe, West Point'teki ABD Harp Okulu'na atanmak istediği için John Allan'la barıştı ve onun yardımlarıyla ataması çıktı. 1829'da ikinci şiir derlemesi olan *Al Aaraaf, Tamerlane, and Minor Poems* (Al Aaraaf, Timurlenk ve Kısa Şiirler) yayımlandı. 1830'un Mayıs ayında West Point'te görevine başladı. Harp okulundaki hayatından mutsuz olan Poe, verilen emirlere karşı geldiğinden 1831'de askerî mahkemeye çıkartıldı ve West Point'ten uzaklaştırıldı. Baltimore'a dönen Poe halası Maria Clemm ve kuzeni Virginia'nın yanına yerleşti. Clemmlerin yanında kalan kardeşi Henry 1 Ağustos 1831'de öldü. 1832'de Philadelphia'daki *Saturday Courier*'in destekçiliğini üstlendiği bir yarışmaya beş öyküsünü gönderdi. "Yitirilen Pazarlık" ("Bon-Bon"), "Kesin Bir Kayıp" ("Nefesini Yitirmek"), "Duc de L'Omelette", "Metzengerstein" ve "Bir Kudüs Öyküsü" adlı öykülerini tamamı bu yıl yayımlandı. 1833 Ekim ayında *Baltimore Saturday Visiter* dergisinin edebiyat yarışmasında birinci oldu. John Allan 27 Mart 1834'te hayatını kaybetti, Poe'ya mal varlığından hiçbir şey bırakmadı. 1835'te ahbabı John Pendleton Kennedy *Southern Literary Messenger* dergisinin sahibine bir tavsiye mektubu yazarak Poe'nun editör olarak alınmasını önerdi. Ağustos ayında Poe dergiye editör oldu ve Richmond'a yerleşti. 16 Mayıs 1836'da Virginia Clemm ile evlendi. 1837'nin Ocak ayında *Messenger* dergisinden ayrıldı ve ailesiyle birlikte önce New York'a, 1838'deyse Philadelphia'ya gitti. Temmuz ayında "Arthur Gordon Pym'in Öyküsü" yayımlandı. 1839'da *Burton's Gentleman's Magazine*'de editör oldu ve ilk öykü derlemesi olan *Tales of the Grotesque and Arabesque* (Grotesk ve Arabesk Öyküler) yayımlandı. 1841'de kapanan *Burton's*'in yerine yayımlanan *Graham's* dergisinde editörlüğe geçti. *Graham's* için "Oval Portre" ve "Kızıl Ölümün Maskesi"ni yazan Poe, 1842'de dergiden istifa etti. 1843'te "Altın Böcek" öyküsü *Dollar Newspaper*'in düzenlediği bir edebiyat yarışmasında ödül kazandı. 1844 Nisan ayında Virginia'yla birlikte New York'a taşındı. Ekim ayında *New York Evening Mirror*'a girdi. 1845'te *Brodway Journal*'a yazılar yazan Poe, Temmuz ayında derginin editörü, sonra da ödünç aldığı parayla derginin sahibi oldu. Karısı Virginia 30 Ocak 1847'de öldü. 1848'in Şubat ayında verdiği konferanstaki düşüncelerini "Eureka" adında bir kozmoloji makalesinde topladı. 1849'da da konferans vermeye devam eden Poe, bu yıl Richmond'da yaptığı bir ziyarette kendisi gibi dul kalan çocukluk aşkı Elmira Royster Shelton'la nişanlandı. 3 Ekim günü bilinci yarı kapalı bir halde bulundu. 7 Ekim 1849'da öldü. "Annabel Lee" şiiri ve "Deniz Feneri" öyküsü ölümünden sonra yayımlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

Bütün Öyküleri

<i>Mizah ve Yergi Öyküleri</i>	7
Kandırmaca	9
Dolandırıcılık	19
İşadamı	31
Gözlük	43
Şehrazat'ın Bin İkinci Gece Masalı	69
Bir Mumya ile Küçük Bir Tartışma	91
Doktor Katran ile Profesör Tüy'ün Sistemi	111
<i>Fantezi ve Uçuş Öyküleri</i>	131
Nefesini Yitirmek	133
Gölge	149
Kral Veba	153
Hans Pfaall Diye Birinin Benzersiz Serüveni	167
Sessizlik	223
Eiros ile Charmion'un Sohbeti	227
Bir Haftada Üç Pazar	235

Eleonora.....	243
Monos ile Una Arasında Karşılıklı Konuşma.....	251
Balon Şakası.....	261
Bir Uyanık-Uyurla Sohbet.....	275
Engelibeli Dağların Öyküsü.....	287
Tuhaflık Meleği.....	299
Sözcüklerin Gücü.....	311
M. Valdemar Olayındaki Gerçekler.....	317
Sfenks.....	327
Mellonta Tauta.....	333
Von Kempelen ve Buluşu.....	351
Deniz Feneri.....	361
<i>Keşif ve Serüven Öyküleri</i>	365
Arthur Gordon Pym'in Öyküsü.....	367
Julius Rodman'ın Günlüğü.....	533
Astoria.....	601
<i>Büyülü Doğa</i>	629
İç Mekân Döşeme Felsefesi.....	631
Arnheim Mülkü.....	639
Landor'un Kır Evi.....	655
Peri Adası.....	669
Wissahiccon'da Sabah.....	675
ÖYKÜLERE DAIR BİLGİLER	681
SONSÖZ	
"USHER MALİKÂNESİNİN ÇÖKÜŞÜ" NÜN YENİDEN	
YORUMLANMASI / LEO SPITZER	705